

Bomen- en groenstructuurplan 2012-2017

Gemeente Eemsmond

projectnr. 0243609
definitief 1.1
21 februari 2012

auteur(s)

B.J. Boerema
S. Smeding

Opdrachtgever

Gemeente Eemsmond
Postbus 11
9980 AA Uithuizen

datum vrijgave

21-02-2012

beschrijving D1.1

Definitief rapport incl. tekstuele wijzigingen

goedkeuring

B.J. Boerema

vrijgave

J.L. Ho

Projectgroep bestaande uit:

B.J. Boerema
S. Smeding
A. Somsen

Tekstbijdragen:

S. Smeding

Fotografie:

S. Smeding

Vormgeving:

S. Smeding
A. Somsen

Contactadres:

Tolhuisweg 57
8443 DV Heerenveen
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Copyright © 2011

Ingenieursbureau Oranjewoud

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

1	Inleiding.....	3
1.1	Achtergrond en doel	3
1.2	Leeswijzer	4
2	Bomen- en groenstructuur in het landschap.....	5
2.1	Landschap van aandijkingen en inpolderingen.....	5
2.2	Landschap van de Fivelboezem	5
2.3	Landschap van de wierden	5
2.4	Landschapontwikkelingskaart Eemsmond	7
3	Bomen- en groenstructuur in de dorpen	11
3.1	Brede	12
3.2	Warffum	14
3.3	Noordpolderzijl	16
3.4	Usquert	18
3.5	Uithuizen	20
3.6	Uithuizerveeden	22
3.7	Roodeschool	24
3.8	Oosteinde	26
3.9	Oudeschip	28
3.10	Rottum.....	30
3.11	Stitswerd.....	32
3.12	Kantens	34
3.13	Doodstil	36
3.14	Zandeweer	38
3.15	Eppenhuisen	40
3.16	Oldenzijl.....	42
3.17	Oosternieland	44
4	Aanbevelingen bomen- en groenstructuurplan	47

1 Inleiding

Een bomen- en groenstructuurplan geeft aan hoe gemeentelijke bomen- en groenstructuren passen in het landschappelijke, natuurlijke en historische raamwerk van de gemeente Eemsmond. Dit kunnen plekken zijn waar al bomen en groen aanwezig zijn, maar ook plekken waar een nieuwe bomen- en of groenstructuur nog gerealiseerd moet worden. Binnen de bomen- en groenstructuren wordt onderscheid gemaakt tussen cultuurhistorische, primaire en secundaire structuren.

- Cultuurhistorische structuren zijn structuren die kenmerkend zijn voor het Groningse wierdenlandschap en daarmee een duidelijke identiteit aangeven aan de gemeente Eemsmond.
- Primaire structuren zijn structuren die van groot belang zijn voor landschappelijke, natuurlijke, stedenbouwkundige of verkeerskundige functies.
- Secundaire structuren vormen een verfijning van het netwerk dat de primaire structuur vormt.

Bomen- en groenstructuurplan 2012-2017

In het bomenstructuurplan wordt de waarde en functie van de bomen en boomstructuren beschreven. Hoe kunnen de waardevolle bomen en boomstructuren gehandhaafd en versterkt worden. Voor iedere kern wordt de cultuurhistorische structuur, primaire structuur en secundaire structuur inzichtelijk gemaakt. Daarnaast wordt ingegaan op de monumentale bomen en de overige bomen binnen en buiten de bebouwde kom.

Naast het bomen- en groenstructuurplan is een uitvoeringsplan nodig, waarin met tekst en beeld specifiek aangegeven wordt waar (op korte en / of lange termijn) ontbrekende boomstructuren aangevuld moeten worden en waar bestaande boomstructuren behouden, vervangen of verwijderd moeten worden om de gewenste bomenstructuur te bereiken. Hierbij zal wel rekening gehouden moeten worden met de eisen en wensen van de overige openbare functies en de ondergrondse infrastructuur.

1.1 Achtergrond en doel

De basis voor het bomen- en groenstructuurplan voor de gemeente Eemsmond komt voort uit het overkoepelende LOP (Landschapsonwikkelingsplan 2006) met een beschrijving en ontwikkeling voor het landschap in Noord Groningen. Het LOP bevat een uitgebreide beschrijving van de ontstaansgeschiedenis en de ontwikkeling van het landschap. De karakteristieken van de landschappen hebben hun weerslag op de huidige verschijningsvorm van de beplantingen in het gebied. Vanuit het verleden en heden is een visie omschreven hoe om te gaan met beplantingen in de toekomst. Hierbij zijn ook het bestaande gemeentelijke beleid (Eemsmond vitaal) en bestaande ruimtelijke plannen (bestemmingsplannen en identiteitsstudies) gebruikt als onderligger voor het opstellen van het bomen- en groenstructuurplan.

Instandhouding bomen- en groenstructuur

De doelstelling is om de huidige vast te stellen bomen- en groenstructuur zoveel mogelijk in stand te houden. Willen we als gemeente het bomenbestand veilig stellen, dan is een goed bomen- en groenbeleid nodig. Dit beleid moet de komende jaren worden uitgewerkt, met als leidraad het bomen- en groenstructuurplan en de kwaliteitsvisie.

Versterken beeldkwaliteit van bomen- en groenstructuur

Een andere belangrijke doelstelling is dat de gemeente door middel van het bomen- groenstructuurplan de structuur, eenheid en duidelijkheid in de beeldkwaliteit kan vergroten. Straten worden herkenbaar door gebruik van bepaalde bomensoorten, bijvoorbeeld de linden langs de Kennedylaan in Uithuizen.

Toetsingskader ruimtelijke ontwikkelingen

Het bomen- en groenstructuurplan vormt het toetsingskader bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het geeft aan waar de gemeente Eemsmond bijzondere bomen- en groenstructuren wenst, wat de status van deze bomen en het groen is en de eisen waaraan hun groeiomstandigheden moeten voldoen. Zodra ruimtelijke ontwikkelingen worden geïnitieerd, kan uit dit plan worden afgeleid of bijzondere

maatregelen moeten worden getroffen om de bomen te handhaven of zelfs betere kansen voor de toekomst te geven. Daar waar een bomen- en/of groenstructuur gewenst is, of in beperkte mate aanwezig is, kan de gemeente Eemshard gaan werken aan versterking van deze structuren.

‘Landschapsontwikkeling ter bevordering van de onderlinge verschillen in openheid tussen landschapstypen’ is een van de ambities genoemd in de discussienota Eemshard vitaal.

Bij het ontwerpen en realiseren van werken speelt de aanwezigheid van bomen nu en in de toekomst een belangrijke rol. Bij het maken van het ontwerp moet daarmee rekening worden gehouden, een boom kan nimmer de sluitpost van een project vormen.

1.2 Leeswijzer

Vanuit het LOP is een zevental landschappelijke thema's nader uitgewerkt; wegbepantingen, dijken, watergangen, dorpstypen, dorpsranden, historische terreinen en erven. Per thema wordt aangegeven welke landschappelijke kwaliteiten en eventuele knelpunten hierbij aan de orde zijn.

Het bomen- en groenstructuurplan van de gemeente Eemshard is een samenstelling en doorvertaling van de thema's vanuit het LOP naar structuren op gemeentelijk niveau, passend bij de voorkomende landschappen en dorpstypen.

2 Bomen- en groenstructuur in het landschap

2.1 Landschap van aandijkingen en inpolderingen

Kernkwaliteiten landschap

- Zeer weids en open landschap
- Opeenvolging van dijken vrijwel evenwijdig aan de kustlijn (slaperdijk, dromerdijk, wakerdijk)
- Door recht van opstrek is nieuw land ingepolderd
- Structuur van verkaveling en waterlopen opstrekkend en loodrecht op de dijken
- Erven met beplanting liggen als groene eilanden in het open landschap (puntsgewijze beplanting)
- Waardevolle elementen; kolken, coupures, eendenkooien.

2.2 Landschap van de Fivelboezem

Kernkwaliteiten landschap

- Relatief open landschap
- Ontstaan door inbraken van de zee waarbij het patroon van kwelderruggen en maren is onderbroken
- De inbraken zijn gefaseerd ingepolderd met kaarsrechte dijken
- Later zijn deze dijken (deels) afgegraven maar de wegen maken het patroon herkenbaar
- Onregelmatige verkavelingsstructuur

2.3 Landschap van de wierden

Kernkwaliteiten landschap

- Oude kwelderruggen vormen het hoogste deel van het wierdenlandschap
- Markering oude kwelderrug door dorpskernen
- Markering overgang van oude kwelderrug naar aandijkingen door monumentale boerderijen
- Radiaire wierden met een ringweg en radiaire verkaveling aan de voet
- Hoekige wierden met een blokvormige verkaveling en paden tussen de erven
- Jonge kwelderruggen in hoogte minder duidelijk waarneembaar dan de oude kwelderruggen
- Kleine lage wierden liggen verspreid als eilanden in het open landschap
- Op de wierden liggen één of enkele boerderijen
- Structuur van kronkelende loop van de maren
- Onregelmatige verkavelingsstructuur

Landschap van de aandijkingen, dijk bij Oudeschip

Relatief open landschap van de Fivelboezem bij Oldenzijl

Kronkelende structuur van maren waarneembaar in het wierdenlandschap bij Stitswerd

2.4 Landschapsontwikkelingskaart Eemsmond

De landschapsontwikkelingskaart voor de gemeente Eemsmond is een samenstelling en doorvertaling van de thema's uit het LOP. De visiekaart is richtinggevend voor toekomstige ontwikkelingen en geeft het wensbeeld voor de landschappelijke bomen- en groenstructuur weer.

Wegbeplantingen

De wegbeplantingen komen naar voren als structuurdragers van het landschap. Het toepassen van wegbeplanting in een open landschap heeft een zorgvuldige afweging nodig. Het LOP pleit voor een eenduidige aanpak, eenduidig in soort, van begin tot eind, met dezelfde leeftijd en dezelfde vorm. De nieuwe wegbeplantingen zijn de monumentale lanen van de toekomst.

Categorie 1 - Hoofdstructuur; monumentaal beplant

Dit zijn oude verbindingswegen over de kwelderruggen; in de gemeente Eemsmond is dit de lijn van de N363 van Warffum naar Oosteinde. De beslotenheid van de kwelderruggen wordt ondersteund door het toepassen van een monumentale bomenrij met bomen van de eerste grootte. De bomen kunnen zowel langs de bestaande provinciale N-wegen als het (deels) naastgelegen oude tracé komen. Mogelijke ontwikkelingen en verdere uitwerkingen moeten in de toekomst afgestemd worden met de provincie en naastgelegen gemeenten.

Categorie 2 - Laanbeplanting ter markering van de Fivelboezem.

Strategie is om de weg hier eenduidig aan te planten, maar wel ondergeschikt aan de hoofdstructuur in categorie 1. De ondergeschiktheid komt tot uitdrukking in het enkelzijdig aanplanten van wegen. De weg van Usquert naar Kantens heeft een enkelzijdige boombeplanting met een vaste plantafstand. De wegen van Rottum naar Doodstil en van Kantens naar Eppenhuisen hebben een enkelzijdige boombeplanting met een natuurlijke plantafstand waardoor er meer openheid is richting het landschap.

Categorie 3 - Eventueel beplante wegen in het wierdenlandschap.

Strategie vanuit het LOP is om wegen in hun geheel wel of geheel niet te beplanten. Bij de vertaling naar de gemeente Eemsmond is gekozen om de wegen in deze categorie te voorzien van 'strategische bomen'. De bomen accentueren bochten in de weg en entrees naar erven. De verdichting langs de wegen blijft hiermee beperkt, de openheid en het zicht naar het omliggende landschap blijft behouden.

Categorie 4 - De beplanting langs de N46 op termijn verwijderen en/of niet herplanten (uitstervingsbeleid).

Categorie 5 - De wegen zijn onbeplant.

Het gaat hier om de meest open landschappen van inpolderingen en aandijkingen. Door het onbeplant laten van de wegen onderscheiden ze zich nadrukkelijker van het aanliggende wierdenlandschap. Nieuwe aanplant is in deze gebieden niet gewenst, eventuele boombeplanting dient op termijn te worden verwijderd en/of niet te worden herplant (uitstervingsbeleid).

Dijken

Het LOP legt een accent op het kenmerkende dijkenpatroon in het landschap van de aandijkingen. De markering van coupures in de dijk door bakenbomen is een vertaling hiervan. Voor de Fivelboezem ligt een voorstel voor het herstellen van verdwenen dijktracés. Mogelijkheden hiervoor zullen in de toekomst onderzocht worden.

Watergangen

Markering van de watergangen in het landschap door toevoeging van beplantingen. De Fivel waarneembaar maken door het tweezijdig ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers. De maren worden waarneembaar door een enkelzijdige natuurvriendelijke oeverbeplanting. De trekvaarten van het Boterdiep en het Warffumermaar hebben een asymmetrisch profiel met aan de ene zijde het historische jaagpad en aan de andere zijde (boom)beplanting bestaande uit 'water' gerelateerde

soorten. Het ritme van de beplanting is afgestemd op accenten en aanleidingen in het landschap. Zo blijven de gewenste transparantie en zicht in het landschap gewaarborgd.

Dorpstypen

De verschillende dorpsidentiteiten kunnen worden versterkt door de aanplant van passende groenstructuren. Er is aandacht voor thema's als radiale en rechthoekige wierdedorpen, dijkdorpen, dorpsbossen en dorpsranden. Voor elk dorp is een visiekaart gemaakt met daarin de gewenste ontwikkelingen voor de bomen- en groenstructuur. De kaart bevat uitwerkingen op maat om de unieke kwaliteiten en structuren van elk dorp herkenbaar te houden en of te versterken. Hierbij worden historische structuren hersteld en nieuwe kansen benut. (Zie voor uitwerkingen het volgende hoofdstuk).

Dorpsranden

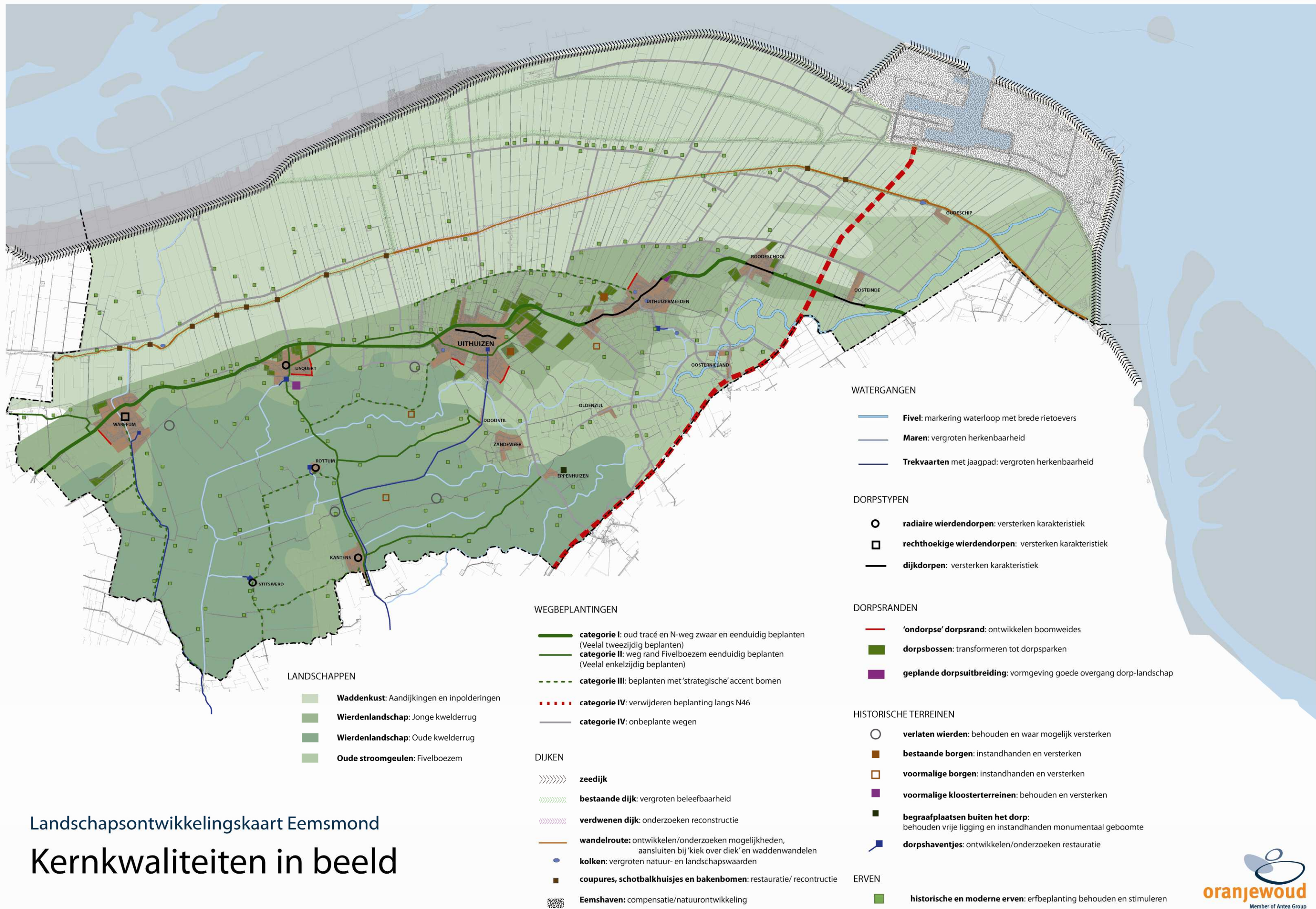
Richtlijnen voor de ontwikkeling van dorpsranden en dorpsbossen zijn meegenomen in de visiekaarten per dorp in het volgende hoofdstuk.

Historische terreinen

De structuren van verlaten wierden, bestaande en voormalige borgen, voormalige kloosterterreinen, begraafplaatsen buiten het dorp en dorpsaventjes zijn overgenomen uit het LOP. Over de wijze van behouden en/of versterken van het monumentaal groen op historische terreinen en begraafplaatsen in de gemeente Eemsmond zal nog nadere uitwerking nodig zijn.

Erven

Vanuit het LOP is aangegeven dat het wenselijk is om de erven een inrichting mee te geven die waardevolle en kenmerkende structuren binnen het omringende landschap ondersteunen en versterken. De gemeente Eemsmond staat open voor stimulering van beplantingen op historische en moderne erven wanneer mogelijkheden hiervoor zich aandienen.

Landschapsontwikkelingskaart Eemshaven

Kernkwaliteiten in beeld

Boerderijen met erfbeplanting in open landschap

Historische erfbeplanting behouden en beschermen

Coupures in de dijk versterken met baken bomen

Herkenbare groenstructuur versterkt stationsentree

Strategische bomen in het dorp

Strategische bomen in het landschap

3 Bomen- en groenstructuur in de dorpen

In dit hoofdstuk zoomen we in op de groenstructuren in en rond de dorpen. Er is een veldinventarisatie gedaan naar de groenstructuren, de sterke en zwakke punten in de structuur worden benoemd. De kernkwaliteiten van het landschap en de identiteit van het dorp komen samen in de strategie op hoofdlijnen; het landschap en het dorp herkenbaar in de bomen- en groenstructuur. We benoemen de groene kansen die er voor elk dorp zijn en geven die beeldend weer op de 'visiekaart bomen- en groenstructuur'. De kaart is richtinggevend voor toekomstige ontwikkelingen.

Hieronder een samenvatting van kansen die in meerdere dorpen voorkomen:

- **Waardevolle bomen** - Waardevolle (monumentale) bomen in dorpsuinen en boomstructuren van erfbeplantingen vastleggen in een gemeentelijke waardevolle bomenlijst.
- **Boomstructuur dorpsuinen** - De losse structuur van bomen in de dorpsuinen behouden. Daar waar er bomen wegvallen in de bomen- en groenstructuur de aanplant van nieuwe bomen stimuleren.
- **Strategische bomen in het dorp** - De bomen staan in straten waar vrijwel geen ruimte is voor groen. De strategische plek van de boom (in de openbare ruimte of in privéuinen) versterkt het groene straatbeeld en daarmee het totale dorpsgroen.
- **Strategische bomen in het landschap** - De bomen accentueren bochten in de weg of markeren entrees naar erven.
- **Stations** - De stations zijn een visitekaartje voor de treinreizigers, deze entrees specifiek en herkenbaar maken.
- **Kerken en begraafplaatsen** - Kerken vormen van oudsher een baken, deze herkenbaarheid is vaak een samenspel tussen het gebouw, de begraafplaats en de omliggende (groene) ruimte.
- **Dorpsbossen** - Vergroten van de beleving van het dorpsbos door het laag en open houden van de randen en het maken van enkele zichtlijnen (open ruimte langs de wandelpaden).
- **Dorpsentrees** - Maatwerk voor het markeren en accentueren van entrees.
- **Dorpshavens en maren** - Versterken van de groen-blauwe sfeer rond de dorpshavens en het accentueren van de maren in het landschap.
- **Ervan** - Historische erfbeplantingen behouden en beschermen. Moderne erven voorzien van erfbeplanting.
- **Coupures in de dijk** - De coupures daar waarmogelijk is markeren door de aanplant van bakenbomen. Een aantal coupures zijn aangegeven als rijksmonument, daar geen bomen aanplanten mits toestemming van en in overleg met de gemeente Eemshoofd.
- **Kolken** - Behouden en beheren van de natuurlijke beplanting rond kolken in het landschap.

3.1 Breede

Historisch groen rond de Breedenburg.

Visie bomen- en groenstructuur Breede

Inventarisatie

Sterk - De groenstructuur bestaat uit het groen (gras, sierbeplanting, hagen en bomen) in de privétuinen. Deze structuur kent een aanvulling in karakteristieke oude beplantingen, zoals de bomenstructuur rondom de kerk, de laan naar de camping en de statige erfbeplanting rond de Breedenburg.

Zwak - De openbare ruimte, en daarmee de openbare groenstructuur is zeer gering. Het groene karakter ontstaat door de groenstructuur rond de privé eigendommen. De bomenstructuur langs de N363 kent een 'gat' ter hoogte van de bebouwing van Breede, dit zorgt voor een rommelige beleving langs de totale lijn van de weg.

Identiteit

Dorp met lintbebouwing langs de historische straatweg (Breede).

Strategie op hoofdlijnen

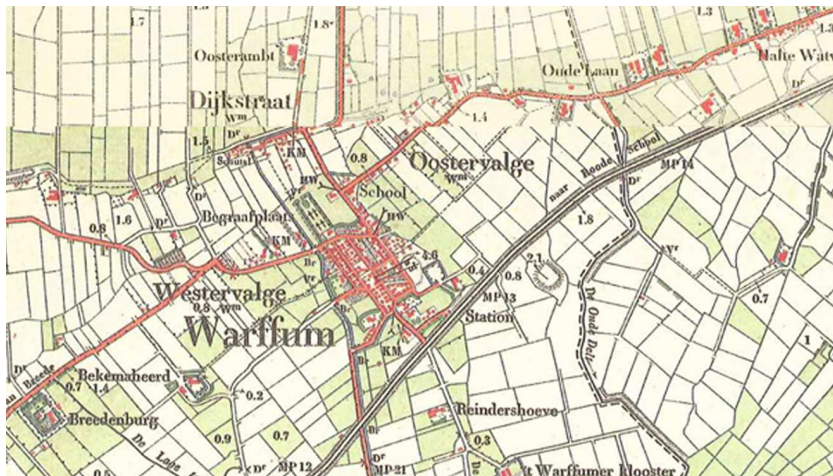
Versterken wegbeplanting langs de N363. Beschermen van het historische groen. Behouden van het besloten groene dorpsilhouet.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Eenheid in wegbeplanting langs de provinciale weg N363, aanvullen van de laan. Eenheid in aanplant (dubbelzijdig) en beplantingssoort (iep).
- De losse structuur van bomen in de dorpsuinen behouden. Daar waar er bomen wegvallen in deze structuur de aanplant van nieuwe bomen stimuleren.
- Moderne erven voorzien van erfbeplanting, erven als groene eilanden in het open landschap
- Beschermen monumentale beplantingsstructuren rond de Breedenburg

3.2 Warffum

Entree van Warffum bij het station met oude en jonge waardevolle bomen.

Visie bomen- en groenstructuur Warffum

Inventarisatie

Sterk - De groenstructuur in het dorp is zeer afwisselend. Van monumentale bomen rond de kerk en op de wierde tot solitaire bomen bij de entree vanaf het station. Het dorp kent ook gave open ruimtes in het groen; de weide bij de haven en de weilandjes bij de arbeiderswoningenstructuur van Helpman zijn mooie voorbeelden hiervan.

Zwak - De bomenstructuur langs de N363 kent een 'gat' in de dorpskom van Warffum, dit zorgt voor een rommelige beleving langs de totale lijn van de weg en een stenige aanblik van de dorpsstraat. Het Warffumermaar heeft een onregelmatige begeleiding van groen, soms te dicht opeen dan weer juist te kaal.

Identiteit

Rechthoekig wierdedorp nabij de kruising van lintbebouwing langs de historische straatweg (Juffer Marthastraat) en de waterloop van het Warffumermaar.

Strategie op hoofdlijnen

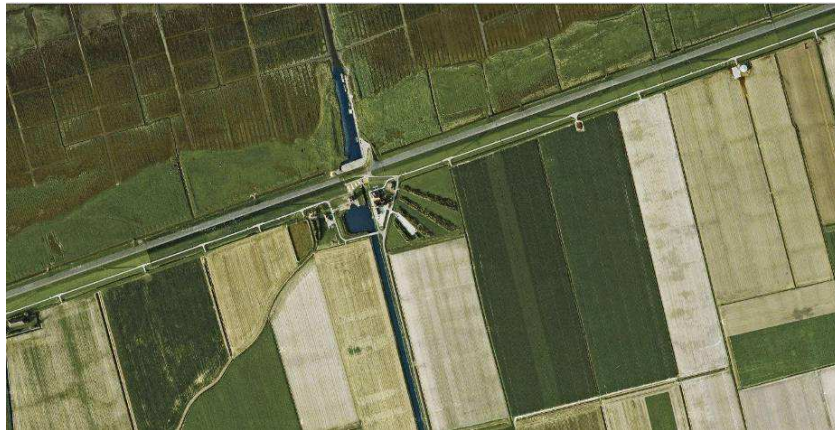
Versterken wegbeplanting langs de N363. Versterken van het groen, en daarmee de aanwezigheid van de waterloop van het Warffumermaar. Bij ontwikkelingen rekening houden met beschermd dorpsgezicht.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Eenheid in wegbeplanting langs de provinciale weg N363, aanvullen van de laan. Eenheid in aanplant (dubbelzijdig) en beplantingssoort (iep).
- De losse structuur van bomen in het dorp versterken. Daar waar er bomen wegvallen in deze structuur de aanplant van nieuwe bomen stimuleren. In straten waar vrijwel geen ruimte is voor groen enkele 'strategische bomen' aanplanten in de openbare ruimte of in privétuinen. De strategische plek van de boom versterkt het groene straatbeeld en daarmee het totale dorpsgroen.
- Warffumermaar in het landschap enkelzijdig voorzien van een natuurlijke oever, de oeverbeplanting versterkt waarneembaarheid van het Maar in het landschap. In het dorp het Maar voorzien van 'strategische' boombeplanting van waterrijke soorten als wilg en els.

3.3 Noordpolderzijl

Weids uitzicht over de haven.

Visie bomen- en groenstructuur Noordpolderzijl

Inventarisatie

Sterk - De opgaande groenstructuur ontbreekt in dit open landschap. De weidse zichten worden begrensd door de dijkstructuur met grastaluds. In deze openheid vormen 't Zielhoes en de spaarzame bomen daaromheen een erf in de openheid.

Zwak - De opgaande beplantingsstructuren van de camping hebben geen relatie met het landschap.

Identiteit

Haven in de openheid.

Strategie op hoofdlijnen

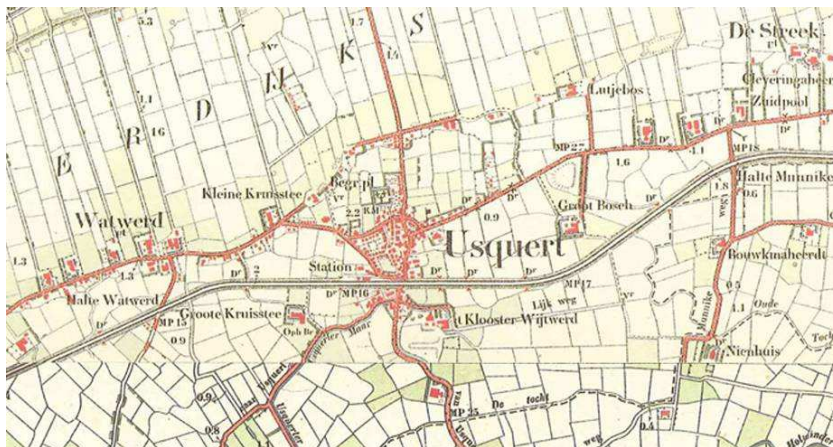
Behouden van het open landschap. Spaarzame beplantingsstructuren komen voort uit de aanwezige landschappelijke structuren.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Zijlweg en zijlriet vrijhouden van opgaande beplanting
- Eventuele ontwikkelingen van de camping benaderen als een modern erf in een open landschap

3.4 Usquert

Statig groen met royale tuinen en monumentale bomen

Visie bomen- en groenstructuur Usquert

Inventarisatie

Sterk - De groenstructuur in het dorp is afwisselend: van brede hoofdwegen en royale voortuinen tot smalle dorpsstraten met een enkele solitaire boom op de hoek van de straat.

Zwak - De bomen- en groenstructuur in de openbare ruimte is zwak. De hoofdstraat van het dorp (Wadwerderweg), langs de N363, heeft een stenige aanblik. De Streeksterweg heeft grasvakken met boombeplanting, maar de vitaliteit laat te wensen over.

Identiteit

Lintbebouwing langs een kruising van wegen.

Strategie op hoofdlijnen

Openhouden van het omliggende landschap. Het versterken van de kruisende wegen; eenheid in het dorp. Bij ontwikkelingen rekening houden met beschermd dorpsgezicht van de Wadwerderweg.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Hiërarchie in wegenstructuur versterken. Eenheid in wegbeplanting langs de provinciale weg N363, aanvullen van de laan. Eenheid in aanplant (dubbelzijdig) en beplantingssoort (iep). Polderwegen ten noorden van de N363 onbeplant laten. N998 eenzijdig beplanten met iepen, vaste plantafstand.
- Stimuleren om de tuin rondom het voormalige gemeentehuis (rijksmonument) te optimaliseren, versterken en accentueren van de Berlage stijl.
- Vergroten van de beleving van het dorpsbos door het laag en open houden van de randen en het maken van enkele zichtlijnen (open ruimte langs de wandelpaden).
- Versterken dorpsrand, overgang tussen woningen en landschap verzachten door de aanplant van bomen.
- Haven en Usquerdermaar versterken door het herstellen en terugbrengen van het jaagpad en het enkelzijdig aanleggen van een natuurvriendelijke oever, zodat het maar herkenbaar is in het landschap.
- Visie beschermd dorpsgezicht combineren met de gemeentelijke bomenlijst.

3.5 Uithuizen

Groene tuin rondom de kerk.

Visie bomen- en groenstructuur Uithuizen

Inventarisatie

Sterk - Het dorp heeft kenmerkende monumentale groenstructuren rond de Menkemaborg, op de begraafplaatsen, rond de Jacobikerk en jong aangeplante bospercelen aan de dorpsranden.

Zwak - De hoofdweg door de kern (J.F. Kennedylaan, J. Cohenstraat, Snik, Menkemaweg, Dingeweg) geeft een rommelige aanblik door het verschil in boomsoorten en de wijze van aanplanten. Ook de Menkemaborg heeft daardoor geen goede verankering met de dorpsstructuur.

Identiteit

Woondorp met monumentale en moderne laanstructuren.

Strategie op hoofdlijnen

Versterken van de woonsfeer door het vergroenen van de wegenstructuur.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Eenheid in wegbeplanting langs de provinciale weg N363 en langs de spoorlijn (Industrieweg). In het dorp ontstaat hierdoor een driedubbele laan tussen de spoorwegovergangen. Buiten de bebouwing van de kom is er een dubbelzijdige laan van iepen.
- Natuurlijk ritme van de dubbelzijdige bomenlaan langs de Oude Dijk behouden. Streven naar een eenheid in soort bij vervanging. Verschil in leeftijden past bij het karakter van de weg.
- Hoofd verkeersroute in het dorp (J.F. Kennedylaan, J. Cohenstraat, Snik, Menkemaweg, Dingeweg) versterken met een dubbelzijdige bomenlaan (eenheid in soort, afwijkend van de laanstructuur rond de Menkemaborg). Daar waar te weinig ruimte is in het profiel, boomgroepen of solitaire toevoegen. Hiërarchie in wegprofielen in de dorpskern versterken.
- Maatwerk in groen rond de kerken, de kerktuinen, kerkpleinen en de omliggende openbare ruimte hier voor benutten.
- Het Boterdiep enkelzijdig voorzien van een natuurlijke oever, de zijde van het jaagpad vrijhouden van beplanting. Nader onderzoek is nodig naar de exacte locatie van het jaagpad.

3.6 Uithuizermeeden

Statige laan naar station Uithuizermeeden (Stationstraat).

Visie bomen- en groenstructuur Uithuizermeeden

Inventarisatie

Sterk - Het dorp heeft kenmerkende groenstructuren als de Rensumaborg, de laan naar het station (Stationstraat), grote groene ruimtes met boomgroepen in de jaren '60 wijken, en monumentale bomen op de begraafplaats en rond de Meister Toren.

Zwak - De Hoofdstraat geeft een rommelige aanblik door het verschil in boomsoorten en de wijze van aanplanten. Het dorpsplein geeft een stenige indruk.

Identiteit

Groen woondorp langs het lint.

Strategie op hoofdlijnen

Versterken van de woonsfeer in het dorp door het vergroenen van het lint en het versterken van de identiteit van de groene ruimten.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Eenheid in wegbeplanting langs de provinciale weg N363. Laan buiten de kom dubbelzijdig aanplanten met iep. Hiërarchie in wegprofielen in de dorpskern versterken.
- Natuurlijk ritme van de dubbelzijdige bomenlaan langs de Oude Dijksterweg behouden. Streven naar een eenheid in soort bij vervanging. Verschil in leeftijden past bij het karakter van de weg.
- De zone langs het spoor en het bedrijventerrein voorzien van bomen, eenheid in soort, verschil in wijze van aanplanten. Afhankelijk van de stedenbouwkundige setting kunnen de bomen iets verdoezelen of juist een accent geven.
- Verzachten van de overgangen tussen de bebouwing aan de Smitsweg en het landschap door aanplant van een enkelzijdige bomenrij.
- Groene ruimten in het dorp behouden en versterken in functie; cultureel kijkgroen, natuurlijk groen, groen om in te wandelen, zitten of spelen.
- Meedstermaar enkelzijdig voorzien van een natuurlijke oever; de oeverbeplanting versterkt waarneembaarheid van het maar in het landschap.

3.7 Roodeschool

Transparante bomenrij als overgang tussen dorp en landschap.

Visie bomen- en groenstructuur Roodeschool

Inventarisatie

Sterk - Het dorp heeft groene randen, afwisselend van bos of een enkelzijdige bomenrij tot de openheid met daarin een enkel boerenerf ten noorden van het dorp.

Zwak - De hoofdstraat van het dorp (Hooilandseweg), langs de N363, heeft een stenige aanblik.

Identiteit

Lintbebouwing langs wegen.

Strategie op hoofdlijnen

Openhouden van het omliggende landschap. Het versterken van de woonsfeer in het dorp.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Eenheid in wegbeplanting langs de provinciale weg N363, aanvullen van de laan. Eenheid in aanplant (dubbelzijdig) en beplantingssoort (iep).
- Vergroten van de beleving van de dorpsbossen door het laag en open houden van de randen en het maken van enkele zichtlijnen (open ruimte langs de wandelpaden).
- Ontwikkelen van een nieuwe wandelroute naar het Groote Tjariet.
- Laanstructuur op de Laanweg waar mogelijk versterken door aanplant van essen.

3.8 Oosteinde

Enkelzijdige bomenlaan langs de Radsweg, de vitaliteit laat te wensen over.

Visie bomen- en groenstructuur Oosteinde

Inventarisatie

Sterk - De groenstructuur rond de kerk bestaat uit (deels) monumentale bomen in gras omsloten door een haag. Tussen de lintbebouwing van de huizen is er zicht op achterliggende tuinen en weilanden, vaak ver het landschap in.

Zwak - De bomen- en groenstructuur in de openbare ruimte is zwak. De hoofdstraat van het dorp (Hooilandseweg), langs de N363, heeft een stenige aanblik. De Radsweg heeft grasvakken met boombeplanting, de vitaliteit laat te wensen over.

Identiteit

Lintbebouwing langs een kruising van wegen.

Strategie op hoofdlijnen

Openhouden van het omliggende landschap. Het versterken van de kruisende wegen; eenheid in het dorp.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Eenheid in wegbeplanting langs de provinciale weg N363. Eenheid in aanplant (dubbelzijdig) en beplantingssoort (iep).
- De bomen aan de Radsweg vervangen en opnieuw aanplanten met een enkelzijdige bomenlaan in de grasstroken. Om de eenheid in het dorp te versterken gaat de voorkeur uit naar iepen. Door een wisselende plantafstand blijft het uitzicht behouden.
- Op de overgang tussen de Radsweg en de N363 is er onvoldoende ruimte in het straatprofiel om de laanstructuur door te zetten. Om de lanen met elkaar te verbinden kunnen hier enkele bomen 'strategisch' worden aangeplant in een losse setting.
- Kerktuin versterken door de duurzame monumentale bomen meer vrij te zetten (beheersmatige kap van de snelle groeiers).

3.9 Oudeschip

Bomen op de erven en in de privétuinen met zicht naar het landschap

Visie bomen- en groenstructuur Oudeschip

Inventarisatie

Sterk - De bomen- en groenstructuur bestaat uit het groen (gras, sierbeplanting, hagen en bomen) in de privétuinen. Tussen de lintbebouwing van de huizen is er zicht op achterliggende weilanden, vaak ver het landschap in.

Zwak - De openbare ruimte, en daarmee de openbare bomen- en groenstructuur is zeer gering. Het groene karakter ontstaat door de groenstructuur rond de privé eigendommen.

Identiteit

Lintbebouwing achter de dijk.

Strategie op hoofdlijnen

Openhouden van het landschap. Het besloten groene dorpsilhouet behouden.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- De losse structuur van bomen in de dorpsuinen behouden. Daar waar bomen wegvallen in deze structuur, de aanplant van nieuwe bomen stimuleren. Soortenkeuze beperkt houden tot enkele sterke soorten die passen in het landschap b.v. es, iep, populier.
- Opgaande beplanting langs de dijk verwijderen.
- De dijk vrij houden van boombeplanting.
- Coupures in de dijk waarmogelijk versterken door het aanplanten van bakenbomen.

3.10 Rottum

Zicht op de wierde en kerk van Rottum vanaf de N998.

Visie bomen- en groenstructuur Rottum

Inventarisatie

Sterk - Het zicht vanaf de N998 naar het dorp geeft een prachtige weergave hoe de besloten groenstructuur van (vaak) monumentale bomen op de wierde in contrast staat met de openheid van het omliggende landschap. De groenstructuur in het dorp bestaat uit het groen in de privétuinen (gras, sierbeplanting, hagen en bomen).

Zwak - De openbare ruimte, en daarmee de openbare bomen- en groenstructuur is zeer gering. Het groene karakter ontstaat door de groenstructuur rond de privé eigendommen.

Identiteit

Radiair wierdedorp in open landschap.

Strategie op hoofdlijnen

Open houden van het landschap, behouden van het open zicht naar de wierde. Behouden van de monumentale beplanting.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Hiërarchie in wegenstructuur versterken. N998 eenzijdig beplanten met iepen, vaste plantafstand. Doodstilsterweg eenzijdig beplanten met iepen met natuurlijk wisselende plantafstand. Jacob Tilbusscherweg strategisch beplanten met iepen, accentueren bochten en entrees van erven.
- De losse structuur van bomen in de dorpsstuinen behouden. Daar waar bomen wegvallen in deze structuur, de aanplant van nieuwe bomen stimuleren.
- Koksmaar enkelzijdig voorzien van een natuurlijke oever; de oeverbeplanting versterkt waarneembaarheid van het maar in het landschap.

3.11 Stitswerd

Haventje aan het Stitswerdermaar met zicht op de kerk.

Visie bomen- en groenstructuur Stitswerd

Inventarisatie

Sterk - Het zicht vanaf de N998 naar het dorp geeft een prachtige weergave hoe de besloten groenstructuur van (vaak) monumentale bomen op de wierde in contrast staat met de openheid van het omliggende landschap. De groenstructuur in het dorp bestaat uit het groen in de privétuinen (gras, sierbeplanting, hagen en bomen).

Zwak - De openbare ruimte, en daarmee de openbare bomen- en groenstructuur is zeer gering. Het groene karakter ontstaat door de groenstructuur rond de privé eigendommen.

Identiteit

Radiair wierdedorp in open landschap.

Strategie op hoofdlijnen

Open houden van het landschap. Behouden van de afwisselende (monumentale) beplantingsstructuren in het dorp.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Jacob Tilbuscherweg, Stitswerderweg en Bredeweg strategisch beplanten met iepen, accentueren bochten en entrees erven.
- De losse structuur van bomen in de dorpsuinen behouden. Daar waar bomen wegvallen in deze structuur, de aanplant van nieuwe bomen stimuleren.
- Entree van het dorp versterken nabij het haventje, groene overgang tussen tuin en landschap.
- Stitswerdermaar enkelzijdig voorzien van een natuurlijke oever; de oeverbeplanting versterkt waarneembaarheid van het maar in het landschap.

3.12 Kantens

Trekvaart van het Boterdiep gaat langs de dorpskern.

Visie bomen- en groenstructuur Kantens

Inventarisatie

Sterk - De tuin rondom de kerk op de wierde heeft een monumentale bomenstructuur versterkt door eenvoudige groenstructuren als hagen en gras. Op de wierde zijn de straten smal en bestaat de groenstructuur uit het groen van de privétuinen (gras, sierbeplanting, hagen en bomen). Bijzonder zijn de grote dorpsbossen met mogelijkheden om een wandeling te maken.

Zwak - De bomenstructuur langs de Pastorieweg, de stenige openbare ruimte rond de kerk aan de Langestraat, de rommelige bomenstructuur langs de N998.

Identiteit

Radiair wierdedorp in open landschap.

Strategie op hoofdlijnen

Open houden van de doorzichten naar het landschap. Hiërarchie in wegenstructuur versterken.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- N998 eenzijdig beplanten met iepen, vaste plantafstand zover mogelijk tot in de dorpskom doorzetten. Daar waar het profiel te smal is, worden strategisch enkele iepen geplant om de groene verbinding te kunnen leggen.
- De Oosterweg voorzien van een enkelzijdige bomenlaan met een natuurlijk wisselende plantafstand. De bomenrij aan de noordzijde wordt niet herplant (uitstervingsbeleid).
- De Bredeweg strategisch beplanten met iepen, accentueren bochten en entrees erven.
- Vergroten van de beleving van de dorpsbossen door het laag en open houden van de randen en het maken van enkele zichtlijnen (open ruimte langs de wandelpaden).
- Versterken van de relatie tussen de ringweg van de Pastorieweg en de ring rond de kerk. De ronding van de Pastorieweg accentueren met een bomenlaan (vervangen en aanvullen).
- Behouden uitzicht vanaf de kerk over de ijsbaan.

3.13 Doodstil

Kruising van de Barmenweg met het water van het Boterdiep.

Visie bomen- en groenstructuur Doodstil

Inventarisatie

Sterk - De combinatie van weg en water geeft het dorp een afwisselende groenstructuur. De waterrijke soorten van wilg en els staan mooi in contrast met de solitaire bomen en strakke hagen in de tuinen langs de weg.

Zwak - De opgaande beplanting aan weerszijden van het Boterdiep.

Identiteit

Lintbebouwing langs de kruising van weg en water.

Strategie op hoofdlijnen

Behouden geleidelijke overgang van besloten groen in het dorp naar het open landschap.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- De Barmerweg eenzijdig beplanten met iepen, natuurlijk wisselende plantafstand.
- Versterken groenstructuur langs het Boterdiep door de opgaande beplanting aan de zijde van het jaagpad te verwijderen. Nader onderzoek is nodig naar de exacte locatie van het jaagpad.
- Natuurlijke, pluksgewijze structuren van wilg en els markeren het Boterdiep, regelmatig beheer zorgt voor het behouden van voldoende zicht naar het omliggende landschap.
- Behouden van de open ruimte (zonder opgaande beplanting) tussen de kernen van Doodstil en Zandweer.

3.14 Zandeweer

Open, groene ruimte in het dorp.

Visie bomen- en groenstructuur Zandweer

Inventarisatie

Sterk - Zicht tussen de huizenstructuur naar groene open ruimtes, bijzondere groene 'parkzone' met fruitbomen. Groene rand rond de sportvelden.

Zwak - Bomenstructuur langs de doorgaande weg.

Identiteit

Lintbebouwing langs de kruising van wegen.

Strategie op hoofdlijnen

Behouden en versterken groene ruimtes in het dorp.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Behouden van de groene ruimtes in het dorp, versterken door toevoeging van toekomstbomen met verschillende thema's; b.v. bestaande fruitboomgaard, bloesemgaard, herfstkleurengaard.
- Versterken van de boomstructuur langs de doorgaande weg (Veilingweg, Molenhorn), aanplant van bomen in de boomvakken. Boomvakken voorzien van eenduidige, sterke onderbeplanting.
- Behouden van de open ruimte (zonder opgaande beplanting) tussen de kernen van Doodstil en Zandweer.
- Meedstermaar enkelzijdig voorzien van een natuurlijke oever; de oeverbeplanting versterkt waarneembaarheid van het maar in het landschap.

3.15 Eppenhuizen

Begraafplaats aan de rand van het dorp.

Visie bomen- en groenstructuur Eppenhuisen

Inventarisatie

Sterk - De groenstructuur bestaat uit het groen (gras, sierbeplanting, hagen en bomen) in de privétuinen. Bijzonder is de begraafplaats aan de rand van het dorp.

Zwak - De openbare ruimte, en daarmee de openbare bomen- en groenstructuur is zeer gering. Het groene karakter ontstaat door de groenstructuur rond de privé eigendommen.

Identiteit

Wierdedorp in open landschap.

Strategie op hoofdlijnen

Openhouden van het landschap, behouden omgaan met het toepassen van wegbeplantingen. Het besloten groene dorpsilhouet behouden.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- De losse structuur van bomen in de privétuinen behouden. Daar waar bomen wegvallen in deze structuur, de aanplant van nieuwe bomen stimuleren. Soortenkeuze beperkt houden tot enkele sterke soorten die passen in het landschap b.v. es, iep, populier.
- Behouden openheid in het landschap met zicht naar de kerk vanaf de N999.
- Kantsterweg voorzien van een enkelzijdige bomenlaan met een natuurlijk wisselende plantafstand. De bomen aan de noordzijde wordt niet herplant (uitstervingsbeleid).
- Eppenhuisstermaar enkelzijdig voorzien van een natuurlijke oever; de oeverbeplanting versterkt waarneembaarheid van het maar in het landschap.
- Versterken waarneembaarheid Fivelboezem in het landschap, aan beide zijden voorzien van natuurvriendelijke oevers.
- Versterken bomen- en groenstructuur rondom de begraafplaats.

3.16 Oldenzijl

Enkelzijdige bomenrijen vormen een transparante overgang naar het landschap.

Visie bomen- en groenstructuur Oldenzijl

Inventarisatie

Sterk - De groenstructuur bestaat uit het groen in de privétuinen aangevuld met de haag- en boomstructuur in de tuin rond de kerk en bij de speeltuin. Een enkelzijdige laan accentueert de verbinding van het dorp Oldenzijl met Paaptil.

Zwak - De boomstructuren bestaan deels uit minder duurzame soorten (o.a. populieren, berk).

Identiteit

Dijkdorp in open landschap.

Strategie op hoofdlijnen

Openhouden van het landschap, versterken van de boomstructuren met duurzame soorten.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- Enkelzijdige boomstructuren langs de weg bij vervanging voorzien van duurzame soorten, b.v. es of iep.
- Moderne erven voorzien van erfbepanting, erven als groene eilanden in het open landschap.
- Meedstermaar enkelzijdig voorzien van een natuurlijke oever; de oeverbepanting versterkt waarneembaarheid van het dorp in het landschap.

3.17 Oosternieland

Losse structuur van bomen in de openbare ruimte en in de tuinen vormen samen de dragers van de bomenstructuur in het dorp.

Visie bomen- en groenstructuur Oosternieland

Inventarisatie

Sterk - De groenstructuur bestaat uit het groen (gras, sierbeplanting, hagen en bomen) in de privétuinen. Deze gaan samen met de grasbermen en de strategisch geplaatste losse boomgroepen in de openbare ruimte. Naast karakteristieke oude beplantingen, zoals de bomenstructuur rondom de kerk, zijn er ook jonge beplantingsstructuren zoals de populieren langs de hoofdweg.

Zwak - De bomenstructuur rond de begraafplaats wordt verzwakt door ondergroei van kruiden en bosplantsoen in de onderwal van de gracht.

Identiteit

Dorp met lintbebouwing langs een kruising van wegen.

Strategie op hoofdlijnen

Open houden van het landschap, behouden omgaan met het toepassen van wegbeplantingen. Het besloten groene dorpsilhouet behouden.

Kansen om de bomen- en groenstructuur te versterken

- De Maarvlietweg vrijhouden van beplanting, bomen die daar nu staan vallen onder het uitstervingbeleid en zullen niet worden herplant.
- De losse structuur van bomen behouden. Daar waar bomen wegvallen in deze structuur, de aanplant van nieuwe bomen stimuleren. Soortenkeuze beperkt houden tot enkele sterke soorten die passen in het landschap b.v. es, iep, populier.
- Moderne erven stimuleren door aanplant van erfbeplanting, erven als groene eilanden in het open landschap.
- Vierkant van bomen rondom de begraafplaats vrijhouden van onderbeplanting, het water van de gracht weer in het zicht.

4 Aanbevelingen bomen- en groenstructuurplan

Aanbevelingen naar aanleiding van het bomen- en groenstructuurplan, voor het opstellen van uitvoeringsprogramma en matrix 2013-2017.

1. **Vaststellen** bomen- en groenstructuurplan 2012-2017, inclusief aanbevelingen door de raad in maart 2012.
2. **Inventarisatie** van het gemeentelijk bomenbestand. Er zijn naar schatting 10.000 bomen in het buitengebied en 5.000 in de kernen. Door een juiste inventarisatie van de aantallen, soorten, leeftijden, kwaliteit en standplaats, worden de jaarlijkse werkzaamheden en kosten duidelijk.
3. Het uitvoeren van een jaarlijkse **boomveiligheidsinspectie VTA (Visual Tree Assessment)**
4. Het instellen van een **eventueel bomenbudget** voor particuliere monumentale bomen en erven onder voorwaarde van nadere criteria en beschikbaarheid van budget.
5. Het bomen- en groenstructuurplan vormt **het toetsingskader bij ruimtelijke ontwikkelingen**.
6. **Groenbeleid promoten** - De gemeentelijke website voorzien van groenbeleid, regelingen en notities. Relevant beleid is digitaal beschikbaar voor de burger.
7. **Beleidsthema's groenstructuur** implementeren in de organisatie: groen en recreatie, groen en spelen, groen en sport, groen en begraafplaatsen, groen en ecologische natuurwaarden, groen en leefbaarheid, groen en ruimtelijke ontwikkelingen.
8. **Samenwerking met dorpen en bewoners** - Welke projecten, ontwikkelingen zijn geschikt om in coöperatieve planvorming samen met bewoners, wijk- en dorpsverenigingen te kunnen realiseren?
9. **Quickscan subsidiemogelijkheden** - Welke projecten zijn geschikt voor welke subsidiefonds of subsidieregeling? Bijvoorbeeld waddenfondsprojecten.
10. **Samen sterk met de buurgemeenten** - De gemeente Winsum heeft een soortgelijke vertaling van de groenstructuur vanuit het LOP. Richting de provincie Groningen is dit een sterk instrument om mogelijke subsidies aan te kunnen boren.
11. **Het aanvragen van een incidenteel budget van 3 x € 15.000,00 (in 2013, 2014 en 2016)** voor het uitvoeringsprogramma bomen- en groenstructuurplan 2013-2017 in de kadernota. Het budget is nodig om de punten 2 en 3 verder uit te werken.
12. Het uitvoeringsplan in 4 jaar te **realiseren** met ingang van 2013.